

Posudek konzultanta
na rigorózní práci Mgr. Heleny Müllerové
Obhájce v trestním řízení

I. Téma recenzované rigorózní práce je aktuální jak z pohledu platné právní úpravy, tak z hlediska úvah o budoucím vývoji trestního řízení. Hlubší zhodnocení tak důležitého tématu jako je právo obviněného na obhajobu v trestním řízení je potřebné pro teoretické objasnění i pro legislativní a aplikační praxi.

Rigorozantka správně uvádí, že právo na obhajobu je v moderních právních řádech považováno za jedno z nejzákladnějších práv osoby, proti níž se řízení vede, a za záruku spravedlivého projednání věci. V českém právním řádu je jeho význam umocněn tím, že je toto právo deklarováno v Listině. Nelze také pominout, že právo na obhajobu je součástí mnoha mezinárodních standardů lidských práv a základních svobod upravených smlouvami, jimiž je Česká republika za podmínek článku 10 Ústavy vázána.

Rigorózní práce je do sedmi kapitol, zpravidla dále strukturovaných, ve kterých pojednává postupně o advokacii obecně, o smyslu a účelu obhajoby, ústavněprávních souvislostech zásady zajištění práva na obhajobu, o povaze vztahu mezi obviněným a obhájcem, povinnosti mlčenlivosti obhájce a o pluralitě obhájců. Od páté kapitoly se pak autorka věnuje rozboru otázek souvisejících s rolí obhajoby při obstarávání důkazů a možnostem aktivní role obhajoby v předsoudním stadiu řízení, v hlavním líčení a v řízení o odvolání. Závěrečná část práce je věnována sumarizaci poznatků o věcném záměru nového trestního řádu z pohledu obhajoby a srovnání se slovenskou právní úpravou. Osnovu práce považuji za správnou a logickou.

Diplomantka vychází ze širokého okruhu odborných pramenů, se kterými kreativně pracuje. Zvláště je třeba ocenit využití prací Mandáka, který zasvětil aktivní obhajobě i literární činnosti orientované na problémy obhajoby celý život. Poněkud střídmější je v používání konstantní judikatury obecných soudů i judikatury Ústavního soudu. Ke zpracování práce rigorozantka využila i vlastních zkušeností advokátní koncipientky. Práce je napsána živým, čtivým stylem a konečným výsledkem je tak plastický obraz popisovaných otázek či zkoumaného jevu.

II. Těžiště posuzované rigorózní práce je v rozboru ustanovení trestního řádu pojednávajících o obhajobě obhájcem v trestním řízení. části druhé a rozboru možnosti obhajoby obhájcem v jednotlivých stadiích trestního řízení. V této spojitosti by měla podle mého názoru věnovat větší pozornost právní pomoci poskytované ještě před zahájením trestního stíhání. Také partii o obsahu závěrečných řečí by bylo žádoucí zpracovat podrobněji.

Rigorózní práce však neobsahuje chyby ani nedostatky, výklad je srozumitelný a dostatečně podrobný.

K ústní obhajobě uvádím několik podnětů:

Souvisí požadavek uvedený v § 41 odst. 1 tr. řádu, aby obhájce pečoval o to, aby byly v řízení včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo vinu zmírňují, se zásadou rychlosti řízení ?

Odpovídá obhájce za skutková tvrzení obviněného ?

Je obhájce oprávněn prověřovat pramen důkazů, a pokud ano, jakým způsobem ?

Formulaci na str. 89, 2. odstavec shora, že „obhájce by měl být v rámci trestního řízení chápán jako osoba stojící na straně obviněného, ale zároveň jako osoba, která může přispět k řádnému objasnění věci“ by bylo žádoucí používat s náležitou opatrností, aby nevznikl mylný dojem, že obhájce je nějakým pomocníkem orgánů činných v trestním řízení při usvědčení obviněného.

III. Závěrem shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Heleny Müllerové má velmi dobrou úroveň, a je tedy plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Rigorozantka prací prokázala, že má hlubší teoretické znalosti, schopnost vytvořit odborný literární text a také odpovídající přehled o aplikační praxi.

Při ústní obhajobě doporučuji vyjádřit se k podnětům obsaženým v hodnocení konzultanta.

V Praze 31. března 2009

Prof. JUDr. Jirí Jelínek, CSc.,
konzultant